

پژوهشهای حقوقی

فصلنامه علمی - ترویجی

شماره ۳۳

هزار و سیصد و نود و هفت - بهار

- ۹ ● مقایسه نحوه صدور اسناد رسمی با اسناد الکترونیکی مطمئن در حقوق کشورهای مختلف
دکتر عباس کریمی - امیر سپاهی
- ۲۷ ● ماهیت حقوقی نمایندگان هوشمند در عرصه قراردادهای الکترونیکی
دکتر سید الهام‌الدین شریفی - گلناز بیرمی
- ۵۵ ● جبران خسارت از متهمان بازداشت‌شده بی‌گناه
دکتر رجب گلدوست جویباری - مهراون ابراهیمی‌منش
- ۷۳ ● تأثیر فساد بر تحقق حق‌های بشری
حسین سپه‌سرا
- سیاست قضایی یا قضاوت سیاسی؟ بررسی تأثیرپذیری دیوان بین‌المللی دادگستری از مؤلفه‌های غیرحقوقی
۱۰۳ یاسر سالاریان - مهدی خلیلی طریقه
- ۱۲۷ ● تحلیل مصادیق قراردادهای احتمالی در نظام حقوقی ایران
دکتر حبیب‌الله رحیمی - خسرو محمودزاده
- ۱۴۵ ● مطابقت حقوقی کالا با قرارداد در پرتو کنوانسیون بیع بین‌المللی
دکتر احسان لطفی
- ۱۶۵ ● حقوق بشر مهاجران غیرقانونی: چالش‌های موجود
مریم مهدوی
- ارزیابی مفهوم، جایگاه و دامنه شمول نرخ خدمات از منظر آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری
۱۷۹ دکتر امیر ایروانیان
- ۲۳۹ ● ابعاد حقوقی اختلاف چین و همسایگان آن در مورد جزایر اسپراتلی
نسیم زرگری‌نژاد
- ۲۵۳ ● قانون‌گذاری کیفی
نویسنده: پروفسور لیندزی فارمر - مترجمان: دکتر عبدالرضا جوان جعفری - سیده سارا میربازل - سید بهمن خدادادی

مطابقت حقوقی کالا با قرارداد در پرتو کنوانسیون بیع بین‌المللی

دکتر احسان لطفی*

چکیده:

فروشنده بر پایه حسن نیت متعهد است کالایی به خریدار تحویل دهد که مطابق با قرارداد باشد. این انطباق هم از جنبه مادی و هم از جنبه حقوقی مدنظر قرار می‌گیرد. کنوانسیون متحدالشکل بیع بین‌المللی مصوب ۱۹۸۰ در مواد ۳۵ و ۳۶ به مسئله مطابقت مادی کالا با قرارداد و تعهد فروشنده در این خصوص توجه دارد که البته محل بحث ما در این مقاله نیست. لیکن آنچه نوآوری در مقوله انطباق محسوب می‌گردد مواد ۴۱ تا ۴۳ کنوانسیون می‌باشد که به بحث مطابقت حقوقی کالا با قرارداد اختصاص دارد. بر این اساس فروشنده متعهد است کالایی را به خریدار تسلیم نماید که مصون از حقوق و ادعاهای اشخاص ثالث راجع به مالکیت فکری باشد. موضوع تعهد فروشنده، محدودیت‌ها و شرایط آن و نیز ضمانت اجرای نقض آن از جمله موضوعاتی است که در این نوشتار بدان خواهیم پرداخت.

کلیدواژه‌ها:

مطابقت حقوقی، ادعای شخص ثالث، مالکیت فکری، کنوانسیون بیع بین‌المللی.

مقدمه

در کنوانسیون بیع بین‌المللی مصوب ۱۹۸۰ مسئله مطابقت کالا با قرارداد به طور خاص مورد توجه قرار گرفته است. تنظیم‌کنندگان کنوانسیون این موضوع را ذیل تعهدات فروشنده و با عنوان «مطابقت کالا و ادعاهای شخص ثالث»^۱ جای داده‌اند. بدین ترتیب انطباق کالا در کنوانسیون از دو جهت مورد توجه قرار گرفته است؛ انطباق مادی و انطباق حقوقی. البته کنوانسیون صراحتاً به مطابقت حقوقی کالا اشاره نکرده است اما در مواد ۴۱ الی ۴۳ مقرراتی را در خصوص ادعای اشخاص ثالث نسبت به کالا وضع نموده است که در حقیقت به موضوع مطابقت حقوقی کالا اشاره دارد.

در این مواد بحث انطباق حقوقی کالا در قالب مصونیت از ادعاهای اشخاص ثالث به طور کلی و مصونیت از ادعاهای اشخاص ثالث ناشی از حقوق مالکیت فکری مطرح می‌گردد. اما آنچه در اینجا مورد بررسی قرار می‌گیرد انطباق کالا از منظر اخیر است. به عبارت دیگر بایع تضمین می‌کند که کالایی را به مشتری تحویل دهد که از هرگونه حق و ادعای شخص ثالث راجع به مالکیت فکری مصون باشد. ماده ۴۲ کنوانسیون به این مسئله اشعار دارد. در این مقاله به بحث در خصوص مفاد، شرایط، ضمانت اجرا و دیگر ابعاد این تعهد خواهیم پرداخت و موقعیت آن را در حقوق ایران با نگاه به نظام‌های حقوقی دیگر مورد بررسی قرار خواهیم داد.

۱- تفکیک حقوق مالکیت فکری از دیگر حقوق در کنوانسیون

صدر ماده ۴۲ کنوانسیون بیع بین‌المللی ۱۹۸۰ مقرر می‌دارد: «بایع باید کالایی را تحویل دهد که از هرگونه حق یا ادعای شخص ثالث ناشی از مالکیت صنعتی یا سایر انواع مالکیت فکری که هنگام انعقاد قرارداد بایع از آنها مطلع بوده یا نمی‌توانسته است نسبت به آنها بی‌اطلاع باشد، مصون باشد...». این ماده به دنبال ماده ۴۱ کنوانسیون، حقوق و ادعاهای مربوط به مالکیت فکری را از دیگر حقوق و ادعاهای مربوط به اموال جدا می‌کند. ماده ۴۱ کنوانسیون مقرر می‌کند که: «بایع باید کالایی را که مصون از هرگونه حق یا ادعای شخص ثالث است تسلیم کند مگر اینکه مشتری راضی به دریافت کالایی باشد که موضوع حق یا ادعای شخص ثالث است. مع‌هذا هرگاه این حق یا ادعا ناشی از مالکیت صنعتی یا سایر مالکیت‌های فکری باشد تعهدات بایع مشمول ماده ۴۲ است». بنابراین کنوانسیون ۱۹۸۰ حقوق و ادعاهای مربوط به مالکیت فکری را

1. Conformity of the Goods and Third Party Claims.

از سایر حقوق و ادعاها جدا می‌کند و ماده‌ای خاص را بدان اختصاص می‌دهد؛ موضوعی که قبل از آن سابقه‌ای نداشت.

در «اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی»^۲ تنظیم‌شده توسط «مؤسسه بین‌المللی یکنواخت‌سازی حقوق خصوصی»^۳ صحبتی از حقوق و ادعای ناشی از مالکیت فکری از سوی ثالث به میان نیامده است.^۴ در کنوانسیون مشتمل بر «قانون یکنواخت راجع به بیع بین‌المللی اشیای منقول مادی»^۵ مصوب ۱۹۶۴ بحث حقوق و ادعاهای اشخاص ثالث نسبت به کالای فروخته‌شده در ماده ۵۲ آن مطرح شده است ولیکن حقوق و ادعاهای ناشی از مالکیت فکری از دیگر حقوق و ادعاها تفکیک نشده است.

پروفسور «هانولد»^۶ به تبع «آندره تانک»^۷ معتقد است که ماده ۵۲ کنوانسیون اخیرالذکر شامل حقوق و ادعاهای مالکیت فکری نمی‌شود^۸ اما برخی مفسرین آن را شامل ادعاهای مالکیت فکری هم می‌دانستند.^۹ با وجود این مفسرین معتقدند که تفکیک حقوق و ادعاهای مالکیت فکری از سایر حقوق در کنوانسیون ۱۹۸۰ به خاطر ویژگی «سرزمینی بودن»^{۱۰} این حقوق است.^{۱۱}

۲- یک نمونه واقعی

شرکت «اربیل الکترونیکس»^{۱۲} - از این پس شرکت الف - یکی از شرکت‌های تولیدکننده محصولات الکترونیکی در کانادا بود که محصولات خود را از طریق شبکه توزیعی در ده کشور جهان به فروش می‌رساند. این شرکت محصولات خود را تحت علامت تجاری "Erbill" عرضه می‌کرد که این علامت در کانادا و ده کشور مذکور به ثبت رسیده بود. با این حال شرکت

2. Principles of International Commercial Contracts.

3. UNIDROIT.

4. UNIDROIT, Rome 1994, reprinted in 34 I.L.M. 1067 (1995) Quoted by: Thomas M. Beline, "Legal Defect Protected by Article 42 of the CISG: A Wolf in Sheep's Clothing," *University of Pittsburgh Journal of Technology Law & Policy* 7 (Spring 2007): 7.

5. Uniform Law on the International Sale of Goods (ULIS).

6. John Honnold.

7. André Tunc.

8. John O. Honnold, *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention* (The Hague: Kluwer Law International, 1999), 293.

9. Fritz Enderlein, *Rights and Obligations of the Seller under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods* (New York: Oceana Publications, 1996), 180.

10. Territoriality.

11. Paul Katzenberger, *Contractual Liability of the Seller Due to Third Parties' Patents and Other IP Rights under German Law and the UN Convention on Sales Contracts, Patents and Technological Progress in a Globalized World*, *MPI Studies on Intellectual Property, Competition and Tax Law* (Berlin: Springer, 2009), vol. 6, 589.

12. Erbill Electronics Inc.

هیچوقت کالاهایش را به لهستان و یا به خریدار لهستانی نفروخته بود و علامت تجاری آن هم در لهستان به ثبت نرسیده بود.

در مارس ۲۰۰۱ شرکت «الف» سفارش خریدی به ارزش ۱۰۰،۰۰۰ دلار از سوی شرکت «پلترونیکس»^{۱۳} - از این پس شرکت ب - که به عنوان یک عمده‌فروش صرفاً در لهستان فعالیت می‌کرد، دریافت کرد. به دنبال این موضوع، شرکت «الف» کالاهای مورد سفارش را از طریق کشتی برای شرکت «ب» فرستاد.

چندی بعد شرکت «ب» نامه‌ای از سوی شرکتی به نام «اربیل دیری پروداکتس»^{۱۴} - از این پس شرکت ج - دریافت کرد. شرکت مزبور یک تولیدکننده بزرگ پنیر در لهستان بود که کالاهایش در هر فروشگاه مواد غذایی در این کشور دیده می‌شد. در نامه شرکت «ج» ادعا کرده بود که شرکت «الف» حق آن شرکت بر علامت تجاری آن یعنی «Erbill» که در لهستان برای کالاهای شرکت «ج» ثبت شده بود را نقض کرده است و لذا از شرکت «ب» خواسته بود که فروش کالاها را متوقف سازد و در غیر این صورت آن شرکت را به اعمال ضمانت اجرای قانونی در صورت عدم توقف تهدید نموده بود.

مشاوران حقوقی این اطمینان را به شرکت «ب» دادند که ادعای شرکت «ج» بی‌اساس و فاقد مبنای^{۱۵} است، چرا که این احتمال ضعیف است که محصولات شرکت «الف» و شرکت «ج» با توجه به موضوع متفاوت آن، در بازار با هم مشتبه شود. در عین حال، این نگرانی از سوی وکلای شرکت «ب» وجود داشت که اقامه دعوی حقوقی می‌تواند موجب هدر رفتن هزینه و وقت شرکت شود. لذا شرکت «ب» اظهارنامه‌ای به شرکت «الف» فرستاد که به موجب آن آنها قرارداد را به استناد نقض ماده ۴۲ کنوانسیون ۱۹۸۰ فسخ می‌کنند. فارغ از روابط میان شرکت «الف» و «ج» این سؤال مطرح است که آیا در وضعیت مزبور، شرکت «ب» چنین حقی خواهد داشت و اساساً خریدار در وضعیت مشابه از چه حقوقی برخوردار خواهد بود؟ روی دیگر این سکه تکلیف فروشنده‌ای است که کالای مورد ادعای مالکیت فکری ثالث را به خریدار فروخته است. تکلیفی که شناسایی آن موکول به شرایطی خاص است. در ادامه از این تکلیف و شرایط آن سخن خواهیم گفت.

13. Poltronics Ltd.

14. Erbil Dairy Products Inc.

15. Unfounded.

۳- موضوع تعهد فروشنده در ماده ۴۲ کنوانسیون

تعهد فروشنده در ماده ۴۲ کنوانسیون در حقیقت تضمین کالا از جهت حقوق و ادعاهای مالکیت فکری احتمالی شخص ثالث است. ماده ۴۲ چنین اشعار می‌دارد: «بایع باید کالایی را تحویل دهد که از هرگونه حق یا ادعای شخص ثالث ناشی از مالکیت صنعتی یا سایر انواع مالکیت فکری که هنگام انعقاد قرارداد بایع از آنها مطلع بوده یا نمی‌توانسته است نسبت به آنها بی‌اطلاع باشد، مصون باشد».

حقوق مالکیت فکری که البته مالکیت صنعتی را نیز دربر می‌گیرد، شامل حقوقی است که وجود آنها به فعالیت ذهنی بشر در زمینه‌های صنعت، علم، ادبیات و هنر برمی‌گردد.^{۱۶} وجود این حقوق و ادعاهای ناشی از آنها از سوی شخص ثالث محدودیت‌هایی را برای استفاده خریدار ایجاد خواهد کرد و لذا ماده ۴۲ کنوانسیون در پی حمایت از حقوق خریدار در برابر فروشنده در صورت طرح این حقوق و ادعاها از سوی شخص ثالث می‌باشد. در حقیقت ماده ۴۲ نوعی تعهد منفی است که در پی تضمین بهره‌برداری بی‌قید و شرط شخص خریدار از مبیع می‌باشد. فروشنده ضمانت می‌کند که از تسلیم کالایی که در معرض حقوق و ادعاهای اشخاص ثالث راجع به مالکیت فکری است، خودداری کند و کالای تسلیم‌شده مصون از هرگونه حقوق و ادعاهای مزبور باشد.

۴- محدودیت‌های تعهد فروشنده

تعهد فروشنده در ماده ۴۲ کنوانسیون بیع ۱۹۸۰ با سه محدودیت مواجه است:

الف) فروشنده تنها در صورتی بر اساس ماده ۴۲ متعهد است که در زمان انعقاد قرارداد از حق یا ادعای شخص ثالث آگاه بوده یا اینکه نمی‌توانسته آگاه نباشد. بار اثبات اینکه در زمان انعقاد قرارداد فروشنده از حق یا ادعای ثابت آگاهی داشته یا نمی‌توانسته ناآگاه باشد، بر عهده خریدار است؛^{۱۷}

ب) فروشنده تنها در صورتی متعهد است که حق یا ادعای شخص ثالث مبتنی بر بند (الف) و (ب) از شماره ۱ ماده ۴۲ باشد. به عبارت دیگر حقوق و ادعاهای شناسایی‌شده بر اساس قانون کشوری که طرفین برای فروش مجدد کالا یا استفاده از کالا در نظر گرفته‌اند و در صورت عدم

16. Art. 2(viii) of the WIPO Convention; See: Christian Rauda and Guillaume Etier, "Warranty for Intellectual Property Rights in the International Sale of Goods," *Vindobona Journal of Int'l Commercial Law and Arbitration* 4 (2000): 30-33.

17. United Nations Commission on International Trade Law.

پیش‌بینی، قانون کشور محل تجارت مشتری، (معیار حقوق و ادعاهای ثالث)، مورد حمایت خواهد بود. بنابراین ماده ۴۲ برای فروشنده یک تضمین مطلق و جهانی (در سرتاسر جهان)^{۱۸} ایجاد نمی‌کند؛^{۱۹}

ج) در صورتی که حق یا ادعای ثالث از حقوقی ناشی شده باشد که خریدار در زمان انعقاد قرارداد بدان آگاه بوده یا نمی‌توانسته نسبت بدان ناآگاه باشد، فروشنده بر اساس قاعده پذیرش ریسک (اقدام) مسؤول نخواهد بود. همچنین است اگر ادعا ناشی از تبعیت فروشنده از شرایط فنی (ترسیم فنی، طراحی، فرمول یا ...) باشد که خریدار آن را در اختیار فروشنده قرار داده است. در همین راستا اگر کالای تحویل‌شده حاوی برچسبی باشد که نشان‌دهنده حق ثالث باشد فروشنده مسؤول نیست، چرا که خریدار نمی‌توانسته است با این شرایط از نقض حقوق ثالث ناآگاه باشد.

۴-۱- آگاهی فروشنده

شرط آگاهی فروشنده، در ماده ۴۲ با این هدف مقرر شده است که نباید فروشنده برای تمام حقوق و ادعاهای موجود در حوزه‌های خارجی حتی آنها که فروشنده با آنها ارتباط ندارد، مسؤول شناخته شود. این آگاهی در کنوانسیون به دو صورت مورد توجه قرار می‌گیرد: آگاهی شخص و آگاهی نوعی.

آگاهی نوعی گاهی با عبارت «فروشنده نمی‌توانسته ناآگاه باشد» و گاهی نیز به صورت «فروشنده باید آگاه می‌بوده است» مورد اشاره قرار می‌گیرد. هر دو تعبیر در نسخه‌های کنوانسیون به کار رفته است.^{۲۰} به نظر می‌رسد که این معیار (آگاهی نوعی) نوعی «تعهد به تحقیق و جستجو»^{۲۱} را برای فروشنده در پی دارد.^{۲۲} آگاهی نوعی فروشنده را می‌توان از طریق قرائنی اثبات کرد. مثلاً حرفه‌ای بودن تاجر در خصوص خرید و فروش کالایی که موضوع ادعای ثالث است، خود قرینه‌ای است بر اینکه فروشنده نمی‌توانسته نسبت به حق ثالث بی‌اطلاع باشد.

این مقرر (بند ۱ ماده ۴۲) با این پیش‌فرض وضع شده است که برای فروشنده عملی نیست که برای خریدار حمایت کاملی را در مقابل تمام ادعاهای اشخاص ثالث در همه جا فراهم آورد یا برای خریدار امکان بیشتری وجود داشته باشد که نسبت به مسائل و ادعاهای حقوق مالکیت فکری در حوزه‌ای خاص آگاهی یابد.

18. Worldwide.

19. Beline, op.cit., 4.

۲۰. تعبیر اول در مواد ۴۰، ۳۵(۳)، ۸(۱) و تعبیر دوم در مواد ۶۸، ۷۴، ۷۹(۴)، ۶۸ (i)، ۴۹(۲)، ۲، ۹(۲).

21. Duty to Inquire.

22. Peter Schlechtriem. *Uniform Sales Law - the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods* (Vienna: Manz, 1986), 73.

۴-۲- آگاهی خریدار

معیار آگاهی خریدار نیز در کنوانسیون به همان صراحتی که در مورد فروشنده بیان شده بود، مورد توجه قرار گرفته است. برخی مفسرین بر این عقیده‌اند که خریدار تعهدی به تحقیق و جستجو ندارد و تنها تکلیف دارد که حقوق مالکیت فکری‌ای را که «مشهور»^{۲۳} هستند و یا در رابطه با آنها دلایل جدی و منطقی وجود دارد که چنان حقی ممکن است وجود داشته باشد را نادیده نگیرد.^{۲۴} اصولاً، در حقوق داخلی کشورها، فروشنده در صورتی از مسؤولیت مبرا است که خریدار علم واقعی^{۲۵} نسبت به حق ثالث داشته باشد.^{۲۶} بنابراین حقوق داخلی محدوده مسؤولیت فروشنده را از لحاظ آگاهی خریدار وسیع‌تر از کنوانسیون ترسیم می‌نماید.

در حقیقت کنوانسیون سعی در محدود کردن و استثنای کردن مسؤولیت فروشنده دارد که شرط آگاهی فروشنده و شرط عدم آگاهی شخصی و نوعی خریدار خود دلیل بر این مدعاست.

۴-۳- شرایط حق یا ادعا

بسیاری از مفسرین اظهار کرده‌اند که مسؤولیت فروشنده بر مبنای ماده ۴۲ کنوانسیون به هر حق یا ادعایی از سوی ثالث در خصوص اموال فکری هرچند به حق ادعای بی‌اساس و بی‌مبنا^{۲۷} مانند ادعای شرکت «ج» در نمونه گفته‌شده^{۲۸} تسری پیدا می‌کند.^{۲۹} آنها معتقدند که این حق یا ادعا مانند شمشیری بر روی سر خریدار است که هر لحظه امکان فرود آن وجود دارد. لزوم اثبات ادعای ثالث ممکن است اقدام خریدار را بی‌اثر کند چرا که فروشنده دیگر ملایء (دارا) نباشد.^{۳۰} با توجه به ادعاهای بی‌اساس و واهی، خریدار نفع مشروعی دارد تا از ریسک صرف هزینه و وقت برای دفاع در مقابل چنان ادعایی مصون باشد. از دیگر سو در بیشتر موارد فروشنده در موقعیت بهتری نسبت به خریدار برای دسترسی و نیز دفاع در مقابل ادعای شخص ثالث قرار دارد. با وجود این برخی از مفسرین برجسته این موضع را اتخاذ نموده‌اند که تعهد فروشنده تنها ادعاهایی را دربر می‌گیرد که حقی را در پی داشته باشد و به عبارتی ثالث ذی‌حق باشد.^{۳۱} با اعمال

23. Well - Known.

24. Rauda & Etier, op.cit., 55-56

25. Actual Knowledge.

26. Anthony Vanduzer, "A Seller's Responsibility for Third Party Intellectual Property Claims: Are the UN Sales Convention Rules Better?," *Canadian International Lawyer* 4 (2001): 187.

27. Unfounded.

۲۸. نک: شماره ۲- یک نمونه واقعی.

29. Rauda & Etier, op.cit., 38-39.

30. Ibid, 38-39.

31. Schlechtriem, op.cit., 73-74.

معیار حداکثری پیشنهادشده از سوی مفسرین، ادعاهای بی‌اساس و واهی نیز در قلمرو مفهوم «حق یا ادعا»ی مذکور در ماده ۴۲ قرار می‌گیرد و به نظر نمی‌رسد که لازم باشد ثالث ذی‌حق هم باشد.

۵- شرایط شکلی مسؤلیت فروشنده

بند ۱ ماده ۴۳ کنوانسیون ۱۹۸۰ راجع به تکلیف مشتری به اعلام ادعای ثالث به فروشنده در مدت متعارف بعد از آگاهی وی، در مورد حقوق و ادعای مالکیت فکری نیز قابل اعمال است. این بند مقرر می‌دارد: «در صورتی که مشتری ظرف مدت معقولی پس از آنکه نسبت به حق یا ادعای شخص ثالث آگاه شد یا می‌باید آگاه می‌شده است اختطاری مبنی بر تعیین نوع آن حق یا ادعا جهت بایع ارسال نکند، حق استناد به مقررات مواد ۴۱ یا ۴۲ را از دست خواهد داد».

در صورتی که مشتری عذر موجهی در عدم اخطار به فروشنده داشته باشد، مشتری می‌تواند در برابر فروشنده به مواد ۴۱ و ۴۲ کنوانسیون استناد و از تضمین راجع به ادعای ثالث بهره‌مند شود.^{۳۲} البته باید توجه داشت که در این مورد خریدار از تمام ضمانت‌های پیش‌بینی‌شده در صورت اخطار بهره‌مند نمی‌شود بلکه فقط حق تقلیل ثمن یا مطالبه خسارت غیر از خسارت عدم‌النفع را خواهد داشت. در ماده ۴۴ تصریح شده است که در صورتی که مشتری برای عدم ارسال یادداشت لازم عذر موجهی داشته باشد، می‌تواند مطابق با ماده ۵۰ ثمن را تقلیل دهد یا مطالبه خسارت بجز عدم‌النفع بنماید.

علاوه بر این در صورتی که بایع نسبت به حق یا ادعای شخص ثالث و نوع آن حق یا ادعا عالم باشد حق استناد به مقررات بند ۱ ماده ۳۴ (تکلیف مشتری به اعلام حق یا ادعای ثالث به فروشنده در مدت متعارف) را نخواهد داشت. به عبارت دیگر در صورت عدم اعلام ادعای شخص ثالث توسط مشتری در مهلت متعارف، تکلیف فروشنده مقرر در ماده ۴۲ کنوانسیون ساقط نخواهد شد. در حقیقت فروشنده با سوءنیت حق استناد به ایراد عدم اعلام خریدار در مهلت (بند ۱ ماده ۴۳) را ندارد.^{۳۳} بند ۲ ماده ۴۳ به صراحت این موضوع را بیان می‌کند.

32. Bernard Audit, *La Venteinternationale de Marchandises* (Paris: LGDJ, 1990), 114 Quoted by:

حسین صفایی، حقوق بیع بین‌المللی با مطالعه تطبیقی (تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۷)، ۲۱۳.

۳۳. ژان پی‌یر پلاتنار، «حقوق جدید متحدالشکل بیع بین‌المللی کنوانسیون سازمان ملل متحد مورخ ۱۱ آوریل

۱۹۸۰»، ترجمه ایرج صدیقی، *مجله حقوقی (نشریه دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی)* ۱۴ و ۱۵ (۱۳۷۰)، ۳۳۹.

باید خاطرنشان کرد که کنوانسیون در خصوص عدم مطابقت حقوقی کالا و مطرح شدن حق یا ادعای ثالث راجع به مالکیت فکری و غیر آن مهلت دوساله مقرر در بند ۲ ماده ۳۹ را پیش‌بینی نکرده است. بنابراین اعمال ضمانت اجراهای مربوط به واسطه نقض ماده ۴۲ کنوانسیون از سوی خریدار محدود به زمان خاصی (مثلاً ۲ سال از زمان تسلیم آنگونه که در بند ۲ ماده ۳۹ پیش‌بینی شده است) نیست. شاید سکوت در این زمینه به این دلیل باشد که مطرح شدن حق یا ادعا از سوی ثالث، خارج از اختیار و اراده خریدار بوده و ممکن است در هر زمان مطرح گردد و خریدار را با وضعیت نامطلوبی مواجه سازد. در حالی که در مورد عدم مطابقت مادی کالا کنوانسیون فرض را بر این گرفته است که خریدار قاعدتاً با گذشت دو سال از زمان تسلیم به عدم مطابقت مادی کالا پی می‌برد.^{۳۴} بنابراین اعمال حق وی را منوط به اخطار به فروشنده در محدوده زمانی خاص (۲ سال) نموده است.

۶- سابقه موضوع در حقوق خارجی

در حقوق خارجی مقرراتی که به طور خاص به حقوق و ادعاهای ناشی از مالکیت فکری بپردازد وجود ندارد. در ایالات متحده، کانادا، آلمان و اسپانیا، فرانسه و انگلیس مقرراتی راجع به تضمین فروشنده راجع به ادعای اشخاص ثالث به طور صریح یا ضمنی وجود دارد ولیکن مقررات خاصی راجع به حقوق و ادعاهای مالکیت فکری وجود ندارد. در حقوق فرانسه ماده ۱۶۲۶ قانون مدنی این کشور مقرر می‌دارد: فروشنده باید مبیع را در برابر خلع ید یا هر نوع ادعای دیگر شخص ثالث تضمین نماید، چه در قرارداد قید شده باشد و چه قید نشده باشد. همچنین بند ۱ ماده ۱۲ قانون بیع کالای انگلیس مقرر می‌دارد: «در هر قرارداد بیع، بجز در مواردی که مضمول بند ۳ این ماده است، این شرط ضمنی وجود دارد که فروشنده دارای حق فروش است...».

در همین راستا بر اساس بند ۳ ماده ۳۱۲-۲ قانون متحدالشکل تجارت آمریکا، فروشنده تاجری که معمولاً کالاهایی از این دست را می‌فروشد، تضمین می‌کند که کالای تحویل داده شده از هرگونه ادعای شخص ثالث ناشی از نقض حق یا مانند آن مصون باشد. البته در اینجا نیز تفکیکی میان حقوق ناشی از مالکیت فکری و دیگر حقوق ثالث صورت نگرفته است.^{۳۵} همچنین در حقوق آلمان ماده ۴۳۵ قانون مدنی این کشور مقرر می‌کند که کالا باید فاقد عیب حقوقی باشد. اما در حقوق این کشور نیز مقررات ویژه‌ای در خصوص مسؤلیت فروشنده در

34. Beline, op.cit., 7.

35. Peter Schlechtriem, *The Seller's Obligations Under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods* (New York: Matthew Bender, 1984), 33.

رابطه با حقوق و ادعاهای ناشی از مالکیت فکری پیش‌بینی نشده است.^{۳۶} ماده ۱۴۷۴ قانون مدنی اسپانیا نیز مقررۀ مشابهی دارد. بنابراین به نظر می‌رسد در حقوق خارجی در صورت طرح حق یا ادعای ثالث راجع به مالکیت فکری، باید به مقررات عام تضمین کالا در برابر ادعای ثالث استناد جست و مقررات خاصی که حقوق و ادعاهای مربوط به مالکیت فکری را از سایر حقوق جدا کند، وجود ندارد.

در حقوق کانادا برای مثال بر اساس قانون فروش کالا (آنتاریو)، هیچ مقررۀ خاصی در رابطه با مسؤولیت فروشنده در رابطه با ادعای شخص ثالث ناشی از حقوق مالکیت فکری دیده نمی‌شود. در این رابطه گفته شده است که وقتی که کالاهای موضوع قرارداد، حقوق معتبر مالکیت فکری ثالث را در زمان خودش نقض کنند، فروشنده شرط ضمنی میان خریدار و فروشنده که فروشنده حق فروش کالا را در زمان قرارداد دارد (تضمین ضمنی ماده (a) ۱۳) نقض کرده است. وانگهی بر اساس ماده (b) ۱۳ فروشنده باید مالکیت تام و کامل کالا را به خریدار منتقل نماید، و در ماده (c) فروشنده به طور ضمنی در مقابل خریدار تضمین می‌نماید که کالا از هرگونه اتهام یا مانعی از سوی شخص ثالث مبرا باشد البته در صورتی که از قبل به مشتری اعلام نشده یا وی از آن آگاه نباشد.^{۳۷}

۷- تحلیل موضوع در حقوق ایران

در حقوق ایران برخلاف کنوانسیون بیع ۱۹۸۰ مقررات قانونی خاصی در رابطه با تعهد فروشنده مبنی بر تسلیم کالای مصون از ادعا و حقوق اشخاص ثالث در رابطه با مالکیت فکری وجود ندارد. البته مقرراتی در خصوص طرح ادعای مالکیت، حق انتفاع، ارتفاع، یعنی حقوق خریدار در این موارد وجود دارد اما قانونی که صراحتاً حقوق اشخاص ثالث در رابطه با مالکیت فکری را مورد توجه قرار دهد، به چشم نمی‌خورد. لذا این بحث موضوع جدیدی است که باید ابعاد مختلف آن روشن شود.

حال نکته اینجاست که آیا می‌توان ماده ۴۲ کنوانسیون بیع ۱۹۸۰ را در حقوق ایران مورد پذیرش قرار داد و از آن برای حل مسائل مربوطه در حقوق داخلی بهره برد؟ به نظر می‌رسد که در حقوق ایران نیز می‌توان بر مبنای شرط ضمنی میان طرفین فروشنده را مکلف به تسلیم کالایی به

36. Katzenberger, op.cit., 587.

37. Anthony Vanduzer, "The Adolescence of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods in Canada," (Paper Presented at the Canadian Bar Association's International Law Section Annual Conference, Ottawa, May, 2001), Accessed January 7, 2010: <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/vanduzer2.html>.

خریدار دانست که از هرگونه ادعای شخص ثالث در رابطه با حقوق مالکیت فکری مصون باشد. در حقیقت تعهدی منفی در ضمن قرارداد بر عهده فروشنده قرار می‌گیرد که به موجب آن فروشنده باید از تسلیم کالایی که مورد ادعای مالکیت فکری شخص ثالث است، اجتناب کند. تخلف از این شرط در حقوق ایران می‌تواند مشمول ضمانت اجرای تخلف از شرط قرار گیرد و نهایتاً برای خریدار حق فسخ قرارداد بیع را ایجاد نماید.

به علاوه می‌توان از نهاد سنتی خیار شرکت و مبنای آن نیز در جهت حمایت از خریدار در صورت طرح ادعای مربوط به مالکیت فکری از سوی ثالث کمک گرفت. خیار شرط یکی از مصادیق خیار عیب است و مجرای آن زمانی است که مشخص می‌شود بخشی از مبیع مستحق‌الغیر بوده است و یا اینکه مبیع بعداً با چیزی آمیخته گردد که امکان جداسازی آن وجود نداشته باشد.^{۳۸} در این حالات خریدار در معرض تحمیل یک شراکت اجباری قرار می‌گیرد. لذا در اینگونه موارد قائل به وجود خیار برای خریدار شده‌اند تا از این مجرا وی بتواند ضرر احتمالی وارده بر خود را دفع نماید و از قرار گرفتن در موقعیت یک شرکت اجباری با دیگری رها شود. اما آنچه در بحث ما اهمیت دارد نه استفاده از خیار شرکت در حمایت از خریداری است که کالای فروخته‌شده به او با ادعای مالکیت فکری ثالث روبه‌رو شده است، بلکه استفاده از ملاک و مبنای خیار شرکت در این راستاست. فقها بر این امر تصریح دارند که شرکت در این موارد یک عیب محسوب می‌شود، اما نه عیب به معنای حقیقی بلکه عیب در معنای مجازی آن.^{۳۹} بدین توضیح که عیب در معنای حقیقی آن عبارتست از زیاده یا نقصانی که در خلقت اصلی شیء پدید می‌آید خواه عین باشد یا صفت. اما در خیار شرکت به سبب شرکت در مبیع نقصی حاصل می‌شود که شبیه به عیب است. شرکت اجباری و عیب در «ناقص شدن وصفی در اوصاف مبیع» مشترک هستند چه در شرکت مشتری نمی‌تواند هر طور بخواهد در مبیع تصرف کند و تصرف وی منوط به اذن شریک است.^{۴۰} در این موارد در خلقت اصلی مبیع خللی وارد نشده است که عیب به معنای حقیقی صادق باشد بلکه نقص در وصف مبیع به شرحی که گذشت وجود دارد که این نقص با خیار (شرکت) جبران می‌شود. اما در فرضی که نسبت به مبیع ادعای شخص ثالث مطرح می‌گردد، می‌توان با استفاده از ملاک خیار شرکت چنین استدلال نمود که با طرح ادعای ثالث

۳۸. زین‌الدین الجبعی العاملی (الشهید الثانی)، الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (قم: منشورات جامعه النجف الدینیة، ۱۴۱۰ ه.ق)، ۵۰۸.

۳۹. همان، ۵۰۹.

۴۰. «... لا شریکهما فی نقص وصف فیه، و هو هنا منع مشتری من التصرف فی المبیع کیف شاء، بل یتوقف علی

إذن الشریک فالسلط علیه لیس بتام...» همان، ۵۰۹.

مشخص می‌شود که مبیع معیوب بوده است. البته عیب نه در معنای حقیقی بلکه در معنای مجازی آن، به عبارت دیگر در خلقت اصلی مبیع خللی وارد نشده است اما نقصی در مبیع حاصل شده که مانع از تصرفات دلخواه و تام خریدار در مبیع می‌شود. لذا می‌توان در راستای حمایت از خریدار و جبران وی به او حق فسخ قرارداد را داد. به نظر می‌رسد که پذیرش این نظر در راستای قاعده کلی نفی ضرر کاملاً قابل توجیه خواهد بود.

علاوه بر این در حقوق داخلی ایران موارد چندی را باید مورد توجه قرار داد. اولاً آنگونه که در ماده ۴۲ کنوانسیون مقرر شده است حمایت از حقوق خریدار در حقوق ایران منوط به اطلاع فروشنده اعم از اطلاع نوعی و شخصی در زمان انعقاد قرارداد نیست. چه وجود این شرط در کنوانسیون در راستای محدود کردن مسؤلیت فروشنده در خصوص حقوق و ادعاهای شخص ثالث ناشی از مالکیت فکری است در حالی که در حقوق داخلی اصل بر این است که وجود حق یا ادعا (ادعای موجه) از سوی ثالث، حق اعمال ضمانت اجرا را برای خریدار ایجاد خواهد کرد و ایجاد حق منوط به اطلاع فروشنده (حتی اطلاع واقعی وی) نیست.

ثانیاً در حقوق ایران همان‌گونه که در کنوانسیون نیز مقرر شده است اطلاع و آگاهی خریدار می‌تواند موجب معافیت فروشنده از مسؤلیت گردد. این حکم با این استدلال اعمال می‌گردد که خریدار با ورود به معامله و با وجود علم به حق یا ادعای ثالث در حقیقت مبیع را همراه با حق ثالث پذیرفته است و حق خود نسبت به فروشنده را ساقط کرده است. در این مورد می‌توان گفت که مشتری به ضرر خود اقدام نموده است (قاعده اقدام).^{۴۱}

علاوه بر این، در حقوق ایران در خصوص آگاهی خریدار، آنچه بر مسؤلیت فروشنده مؤثر است علم و اطلاع واقعی خریدار نسبت به حق ثالث است و نه علم و اطلاع نوعی او آنگونه که در ماده ۴۲ کنوانسیون ۱۹۸۰ مقرر گردیده است. همچنین در کنوانسیون ۱۹۸۰ هر نوع ادعا اعم از موجه و ناموجه از سوی شخص ثالث مسؤلیت فروشنده را در پی دارد، اما در حقوق ایران وضع اینگونه نیست. در حقوق ایران ادعای ثالث تنها در صورتی موجب حق اعمال ضمانت اجرا برای خریدار است که ادعا موجه باشد. ادعای ناموجه و بی‌اساس در قلمرو مسؤلیت فروشنده تأثیری نخواهد داشت.

از طرف دیگر لازم نیست که ادعای مذکور در محاکم و دادگاه‌ها به اثبات برسد. چرا که اولاً در صورت اثبات ادعا دیگر عنوان ادعا بر آن صدق نمی‌کند و تبدیل به حق می‌گردد و بدیهی است که حق ثالث موجب مسؤلیت فروشنده است. از طرف دیگر چنانکه از ماده ۵۳ قانون مدنی برمی‌آید

صرف ادعای حق انتفاع از سوی دیگری، برای خریدار حق فسخ قرارداد را ایجاد می‌کند. این ماده مقرر می‌کند: «انتقال عین از طرف مالک به غیر موجب بطلان حق انتفاع نمی‌شود ولی اگر منتقل‌الیه جاهل باشد که حق انتفاع متعلق به دیگری است اختیار فسخ معامله را خواهد داشت». حال در صورت طرح دعوا در دادگاه و پذیرش ادعای ثالث دادگاه وقوع فسخ در تاریخ مذکور را اعلام می‌دارد و در صورت عدم پذیرش ادعای ثالث نیز بی‌اعتباری فسخ را اعلام می‌دارد. به هر حال آنچه مسلم است این است که صرف ادعای موجه و نه واهی از سوی ثالث کفایت می‌کند.

۸- ضمانت اجرای نقض تعهد فروشنده

برخلاف «قانون یکنواخت راجع به بیع بین‌المللی اشیای منقول مادی»^{۴۲} که برای هریک از انواع نقض، جبران خسارت مربوط به آن را برمی‌شمرد، کنوانسیون ۱۹۸۰ تحت عنوان کلی «نقض» به وضع مقررات می‌پردازد. این رویه‌ای است که کنوانسیون در کل بخش سوم از مبحث تعهدات بایع و همچنین در بخش سوم از مبحث تعهدات مشتری، در پیش گرفته است.

موضوع بحث این است که در صورت نقض قرارداد ناشی از تحویل کالایی که موضوع حق یا ادعای ثالث است، کدامیک از مواد ۴۵ یا ۵۲ قابل اعمال خواهد بود؟ پاسخ این سؤال به صورت صریح در هیچ‌یک از این مواد داده نشده است و یافتن آن نیاز به تفسیر مواد کنوانسیون دارد.

یکی از طرق جبرانی مهم که در کنوانسیون به عنوان یکی از ضمانت‌اجراهای در دسترس مشتری در نظر گرفته شده است، مطالبه خسارت می‌باشد. این طریقه جبرانی در ماده (ب) (۱) ۴۵ ذکر شده و در آن به امکان مطالبه خسارت تحت مقررات مواد ۷۴ تا ۷۷ اشاره شده است. مطالبه خسارت یک طریقه جبرانی مستقل است که فارغ از ماهیت نقض قرارداد و به صرف ورود خسارت به هریک از طرفین قابل مطالبه است.^{۴۳} در همین راستا، مواد ۴۷ و ۴۸ کنوانسیون، مقررات کلی راجع به جبران خسارت‌ها را مطرح می‌کنند که می‌تواند در مورد تمامی اشکال نقض تعهدات توسط بایع مورد استناد قرار گیرد.

نکته‌ای که نباید از نظر دور داشت، این است که مطالبه خسارت از سوی مشتری منوط به این است که او فروشنده را از وجود حق یا ادعای ثالث مطلع نموده باشد و نوع آن حق یا ادعا را مشخص کرده باشد. این تکلیفی است که بر اساس ماده ۴۳ بر عهده مشتری می‌باشد و عدم رعایت آن منجر به محروم شدن مشتری از دسترسی به امکان مطالبه خسارت می‌گردد اما اگر

42. Uniform Law on the International Sale of Goods (ULIS).

۴۳. صفایی، پیشین، ۲۸۵.

مشتری عذر موجهی برای عدم ارسال چنان یادداشتی داشته باشد مقررات ماده ۴۴ کنوانسیون اعمال خواهد شد و مشتری می‌تواند از خریدار خسارات وارده را مطالبه کند اما امکان مطالبه عدم‌النفع را نخواهد داشت.

شیوه دیگر جبرانی امکان درخواست اجرای تعهدات فروشنده از سوی خریدار است. یک حکم کلی در ماده (۱) ۴۶ مقرر شده است که به مشتری اجازه می‌دهد تا ایفای تعهدات را از بایع خواستار شود. البته در همین جا یک استثناء بر این حکم وارد شده است که این حق مشتری را محدود می‌کند. به موجب ماده (۱) ۴۶: «مشتری می‌تواند ایفای تعهدات بایع را از او بخواهد، مگر اینکه به یکی از طرق جبران خسارت که با این درخواست وی منافات داشته باشد، متوسل شده باشد». درخواست ایفای تعهدات به مثابه حقی است که کنوانسیون برای مشتری مقرر کرده است. سؤالی که در مورد ماده ۴۶ مطرح می‌شود این است که آیا بندهای ۲ و ۳ این ماده قابلیت اعمال بر تعهدات بایع تحت مواد ۴۱ و ۴۲ را دارند یا خیر؟ پاسخ قطعاً منفی است هرچند هر دو بند این ماده در ارتباط با عدم مطابقت کالاهاست اما آنچه که در این بند مطرح شده، عدم مطابقت مادی کالاها با شرایط قرارداد است. ماده (۲) ۴۶ مقرر می‌کند: «هرگاه کالا منطبق با قرارداد نباشد، مشتری در صورتی می‌تواند تسلیم بدل آن را درخواست نماید که مغایرت کالا متضمن نقض اساسی قرارداد باشد و درخواست بدل کالا از طریق اخطار موضوع ماده ۳۹ یا ظرف مدت معقولی پس از آن صورت گیرد». بر اساس بند ۳ ماده ۴۶ هرگاه کالا منطبق با قرارداد نباشد، مشتری می‌تواند از فروشنده بخواهد که عدم انطباق را با تعمیر کالا جبران کند، مگر اینکه چنین درخواستی با توجه به اوضاع و احوال غیرمعقول باشد. از آنجایی که ماده ۳۹ کنوانسیون ناظر به عدم مطابقت مادی کالا است که در ماده ۳۵ مطرح شده است، می‌توان گفت که در مورد تحویل کالاهای موضوع حق یا ادعای ثالث، نمی‌توان به بند ۲ و ۳ ماده ۴۶ استناد نمود. با این حال برخی ماده (۳) ۴۶ را در خصوص کالاهای موضوع ماده ۴۲ قابل اعمال می‌دانند و معتقدند که فروشنده می‌تواند کالاها را از قید حقوقی شخص ثالث آزاد ساخته و برای مثال حق اختراع آن کالا را خریداری کند.^{۴۴} در این رابطه می‌توان چنین استدلال نمود که حق یا ادعای شخص ثالث بر کالاها می‌تواند به عنوان عدم مطابقت کالا با شرایط قراردادی تلقی شده و به عنوان مبنایی برای اعمال ماده (۲) ۴۶ و (۳) ۴۶ مورد استناد قرار گیرد.^{۴۵} به هر حال چنین نگرشی نسبت به

44. Ruth M Janal, *The Seller's Responsibility for Third Party Intellectual Property Rights under the Vienna Sales Convention, Sharing International Commercial Law across National Boundaries: Festschrift for Albert H. Kritzer on the Occasion of His Eightieth Birthday* (London: Wildy, Simmonds & Hill Publishing, 2008), 226.

45. Enderlein, op.cit., 191.

بندهای ۲ و ۳ ماده ۴۶، در جهت حفظ منافع خریدار از یک سو و حفظ بقاء و حیات قرارداد از سوی دیگر، به نظر موجه می‌رسد.

نهایتاً، ماده ۴۹ نیز یکی از مهم‌ترین مواد کنوانسیون است که در آن حق فسخ قرارداد به مشتری داده شده است. این ماده اشعار می‌دارد: «در موارد زیر مشتری می‌تواند قرارداد را باطل اعلام کند: الف - در صورتی که عدم ایفای هر یک از تعهدات بایع، به موجب قرارداد یا این کنوانسیون، نقض اساسی قرارداد محسوب شود...». اینکه چه نوع حق یا ادعایی و با چه ماهیتی، مانع استفاده مشتری می‌شود، در تعیین وقوع نقض اساسی قرارداد بی‌اندازه اهمیت دارد. مطمئناً اگر ادعای ثالث برمبنای حق عینی تبعی باشد که بر کالاها دارد، وضع این ادعا از سوی بایع، ممکن است که با آزادسازی کالاها از قید رهن واقع شود به طوری که موجب زحمت چندانی نیز برای او نباشد. اما اگر ادعای ثالث برمبنای یک علامت تجاری با سابقه چند ده‌ساله یا برمبنای حق اختراع ثبت شده باشد، آزادسازی کالاها از چنین ادعاهایی، ممکن است که مستلزم یک فرایند مشکل و زمان‌بر باشد که پیروزی در آن دادرسی، نه تنها غیر قابل پیش‌بینی است بلکه الزام خریدار به التزام به قرارداد و حفظ آن تا زمان صدور رأی و منع وی از توسل به حق فسخ قرارداد به دلیل نقض اساسی قرارداد، بسیار دشوار می‌نماید.

علاوه بر ضمانت اجرایی که بدان اشاره گردید موضوع تقلیل ثمن نیز بحث‌های زیادی را به خود اختصاص داده است. ماده ۵۰ کنوانسیون به بحث تقلیل ثمن قراردادی می‌پردازد. در صورتی که کالای تسلیم‌شده منطبق با قرارداد نباشد و اعم از اینکه ثمن قبلاً تأدیه شده یا نشده باشد مشتری می‌تواند به نسبت تفاوت ارزش کالای تسلیم‌شده در روز تسلیم و ارزشی که کالای منطبق با قرارداد در روز تسلیم دارا می‌بوده است، ثمن را تقلیل دهد. در اینجا این سؤال مطرح است که آیا ماده ۵۰ کنوانسیون قابل اعمال بر قراردادهای موضوع این تحقیق می‌باشد؟ پاسخ به این سؤال بستگی به این دارد که کالاهای موضوع حق یا ادعای ثالث را به عنوان کالای «غیرمنطبق» طبقه‌بندی کنیم یا خیر؟

در کنفرانس دیپلماتیک، پیشنهادی از سوی نروژ ارائه گردید مبنی بر اینکه حق تقلیل ثمن موضوع ماده ۵۰، به کالاهای موضوع حق یا ادعای ثالث نیز تسری یابد. این پیشنهاد مخالفت‌هایی را در پی داشت و نهایتاً توسط دولت نروژ پس گرفته شد.^{۴۶} به هر حال با وجود اختلاف‌نظرهایی که مطرح شد به نظر می‌رسد اعمال ماده ۵۰ در مورد کالاهای موضوع مواد ۴۱ و ۴۲ میسر نمی‌باشد

مگر در مورد مقررات ماده ۴۴ کنوانسیون.^{۴۷} ماده ۴۴ مقرر می‌کند: «با وجود مقررات بند ۱ ماده ۳۹ و بند ۱ ماده ۴۳، در صورتی که مشتری برای عدم ارسال یادداشت لازم، عذر موجهی داشته باشد، می‌تواند مطابق با ماده ۵۰ ثمن را تقلیل دهد یا مطالبه خسارت، بجز عدم‌النفع کند.»

نتیجه

فروشنده متعهد است کالایی را به خریدار تسلیم نماید که از هرگونه ادعای شخص ثالث راجع به حقوق مالکیت فکری مصون باشد. این تعهدی است که در ماده ۴۲ کنوانسیون بیع بین‌المللی برای فروشنده مقرر شده و مفسران کنوانسیون از آن به عنوان یکی از اقسام مطابقت حقوقی کالا تعبیر می‌کنند. کنوانسیون از منظری مضیق و محدودکننده به این تعهد می‌نگرد و لذا آن را مطلق نمی‌انگارد بلکه حقوق و ادعاهای ناشی از مالکیت فکری را از دیگر حقوق راجع به کالا تفکیک نموده و محدودیت‌هایی را برای تعهد فروشنده در این خصوص وضع می‌نماید. این محدودیت‌ها شامل محدودیت‌های شخصی و مکانی است که به موجب آن فروشنده تنها در صورت علم واقعی یا نوعی به حق یا ادعای ثالث و به شرط عدم علم واقعی یا نوعی خریدار متعهد خواهد بود. از طرف دیگر این تعهد تنها بر حقوق و ادعاهای شناسایی‌شده در موقعیت‌های مکانی تعیین‌شده در پاراگراف الف و ب بند ۱ ماده ۴۲ بار می‌شود. به دیگر سخن یک محدودیت مکانی نیز بر این تعهد اعمال می‌گردد.

در حقوق داخلی کشورها عموماً مقرره‌ای که به طور خاص به بحث حقوق و ادعاهای مالکیت فکری ثالث بپردازد دیده نمی‌شود و لذا از مقررات عام راجع به لزوم مصونیت کالا از حقوق و ادعاهای اشخاص ثالث در زمینه حقوق و ادعاهای مالکیت فکری نیز بهره برده می‌شود. اما در حقوق ایران نه‌تنها مقرره‌ای که به بحث تضمین مبیع در برابر حقوق و ادعاهای مالکیت فکری ثالث بپردازد وجود ندارد، بلکه جای خالی مقرراتی عام که تکلیفی کلی در خصوص لزوم تسلیم کالای مصون از حقوق ثالث برای بایع برقرار کند، احساس می‌شود. بدین ترتیب در حقوق داخلی در این زمینه می‌توان به نوعی شرط ضمنی میان طرفین و نیز ملاک برقراری خیار شرکت در فقه شیعه و همچنین قاعده لاضرر استناد جست و تکلیفی را برای فروشنده در این خصوص ترسیم نمود. مقررات کنوانسیون نیز می‌تواند در این زمینه راهگشا باشد.

نهایتاً نقض تعهد فروشنده می‌تواند حقوقی را برای خریدار در پی داشته باشد که اجرای عین قرارداد، مطالبه خسارت و فسخ قرارداد (البته با وجود شرایط خاص) از آن جمله است. با این حال

پذیرش امکان تقلیل ثمن برای مشتری، چنانکه در ماده ۵۰ کنوانسیون پیش‌بینی شده است جز در مورد ماده ۴۴ دشوار به نظر می‌رسد.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

پلانتار، ژان پی.یر. «حقوق جدید متحدالشکل بیع بین‌المللی کنوانسیون سازمان ملل متحد مورخ ۱۱ آوریل ۱۹۸۰». ترجمه ایرج صدیقی. مجله حقوقی (نشریه دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی) ۱۴ و ۱۵ (۱۳۷۰): ۳۹۱-۴۴۰.

صفایی، حسین. حقوق بیع بین‌المللی با مطالعه تطبیقی. چاپ دوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۷.

ب) منابع عربی

الجبعی العاملی، زین‌الدین (الشهید الثانی). الروضة البهیة فی شرح المعنة الدمشقیة. قم: منشورات جامعه النجف الدینیة، ۱۴۱۰ ه.ق.

ج) منابع انگلیسی

Beline, Thomas M. "Legal Defect Protected by Article 42 of the CISG: A Wolf in Sheep's Clothing." *University of Pittsburgh Journal of Technology Law & Policy* 7 (Spring 2007): 1-29.

Enderlein, Fritz. *Rights and Obligations of the Seller under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. New York: Oceana Publications, 1996.

Honnold, John O. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*. 3rd Ed. The Hague: Kluwer Law International, 1999.

Janal, Ruth M. *The Seller's Responsibility for Third Party Intellectual Property Rights under the Vienna Sales Convention, Sharing International Commercial Law across National Boundaries: Festschrift for Albert H. Kritzer on the Occasion of His Eightieth Birthday*. London: Wildy, Simmonds & Hill Publishing, 2008.

Katzenberger, Paul. *Contractual Liability of the Seller due to Third Parties' Patents and Other IP Rights under German Law and the UN Convention on Sales Contracts, Patents and Technological Progress in a Globalized World, MPI Studies on Intellectual Property, Competition and Tax Law*. Vol. 6. Berlin: Springer, 2009.

"Institute of International Commercial Law." United Nations Commission on International Trade Law. UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods. Accessed June 8, 2004. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/anno-art-42.html#ud>.

Rauda, Christian, and Guillaume Etier. "Warranty for Intellectual Property Rights in the International Sale of Goods." *Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration* 4 (2000): 30-61.

Schlechtriem, Peter. *The Seller's Obligations under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. New York: Matthew Bender, 1984

Schlechtriem, Peter. *Uniform Sales Law - the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. Vienna: Manz, 1986.

Vanduzer, Anthony. "A Seller's Responsibility for Third Party Intellectual Property Claims: Are the UN Sales Convention Rules Better?." *Canadian International Lawyer* 4 (2001): 187-194.

Vanduzer, Anthony. "The Adolescence of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods in Canada." Paper Presented at the Canadian Bar Association's International Law Section Annual Conference, Ottawa, May, 2001. Accessed January 7, 2010. <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/vanduzer2.html>.

Legal Conformity of Goods with the Contract under United Nations Convention on the International Sale of Goods (CISG)

Dr. Ehsan Lotfi

Ph.D. in Private Law, Faculty of Law and Political Sciences of Tehran University
Email: lotfi482@gmail.com

Based on goodwill, the seller must deliver goods which are in conformity with the contract. This conformity of goods is considered from physical and legal aspects. The United Nations Convention on the International sale of Goods, 1980 in article 35 and 36 is related to conformity of goods with the contract and seller's obligation in this regard, we note that this is not the place for it. However, the innovation in the matter of conformity is article 41 to 43 of the convention that deal with the legal conformity of goods with the contract. On this basis, the seller is obliged to the buyer to deliver goods that are free from intellectual property rights or claims of third parties. The subject of seller's obligation, its limitations and requirements and the sanction of its breach are the issues in this article we study.

Keywords: Legal Conformity, Claim of Third Party, Intellectual Property, Convention on the International Sale of Goods.

Journal of **LEGAL RESEARCH**

VOL. XVII, No. 1

2018-1

- **Comparing between Issuing of Notarize Acts and Secure Electronic Documents in Legal Systems of Some Countries**
Dr. Abbas karimi - Amir Sepahi
- **The Investigation of Intelligent Agent's Legal Nature in the Field of Electronic Contracts**
Dr. Seyyed Elham-aldin Sharifi - Golnaz Beyrami
- **Compensation from Innocent Arrested Accused**
Dr. Rajab Goldoust Jouybari - Mehran Ibrahimi Manesh
- **Corruption's Effect on the Realization of Human Rights**
Hossein Sepah-sara
- **The Political Judgment or Judgment Policy? Analyzing the Impact of Non-Legal Factors to Decisions of the International Court of Justice**
Yaser Salarian - Mahdi Khalili Torghabe
- **Case Studies of Probable Contracts in the Legal System of Iran**
Dr. Habibollah Rahimi - Khosro MahmoudZadeh
- **Legal Conformity of Goods with the Contract under United Nations Convention on the International Sale of Goods (CISG)**
Dr. Ehsan Lotfi
- **Illegal Migrant's Human Rights: Challenges Ahead**
Maryam Mahdavi
- **Assessment of Concept, Place, and Scope of Inclusion of Rate of Services from Aspects of Awards of Full Bench of High Court of Administrative Justice**
Dr. Amir Iravanian
- **Legal Aspects of China's Dispute and it Neighbors over Spratly Island**
Nasim Zargarinejad
- **Codification**
Author: Dr. Lindsay Farmer
Translators: Dr. Abdolreza Javan Jafari & Sara Mirbazel & Bahman Khodadadee

S. D. I. L.

The S.D. Institute of Law
Research & Study